

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobkyně: **F. K.**, nar. X, st. příslušnost X
zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 939/4, Praha 9

proti
žalované: **Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie**
sídlem Olšanská 2, Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 7. 2021, č. j. CPR-18090-2/ČJ-2021-930310-V241,

takto:

- I. Rozhodnutí Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, ze dne 30. 7. 2021, č. j. CPR-18090-2/ČJ-2021-930310-V241, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobkyni se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje rozhodnutím ze dne 12. 5. 2021, č. j. KRPB-24578-55/ČJ-2021-060022-SV, uložilo žalobkyni správní vyhoštění dle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), s dobou, po kterou nelze žalobkyni umožnit vstup na území členských států EU, v délce 3 let. Zároveň podle § 120a odst. 1 zákona o pobytu cizinců rozhodlo, že se na žalobkyni vztahují důvody znemožňující vycestování dle § 179 téhož zákona. Dle správního orgánu bylo prokázáno, že žalobkyně na území České republiky pobývala dne 8. 2. 2021 bez platného cestovního dokladu a povolení k pobytu a je důvodné nebezpečí, že by v tomto jednání mohla pokračovat. Žalobkyně přicestovala na území ČR v ložném prostoru návěsu nákladního automobilu a dle vlastního vyjádření hodlá pokračovat do Německa za manželem, který tam má pobytový status. Odvolání žalobkyně žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podala žalobkyně včasnou žalobu. Namítá, že správní orgány řádně nezohlednily zranitelnost žalobkyně vyplývající z toho, že se jedná o příslušnici kurdské menšiny prchající z oblasti Sýrie okupované tureckou armádou. Odkazuje na judikaturu vztahující se k povinnosti zohlednit zranitelnost osob v případě jejich zajištění dle zákona o pobytu cizinců. Žalobkyně přitom správnímu orgánu výslovně uvedla, že ze strany Turků ji v případě návratu do země původu hrozí mučení, trest smrti, nelidské nebo ponižující zacházení nebo trestání nebo jiné vážné nebezpečí. Skutečnost, že v Sýrii panuje občanská válka, je přitom dlouhodobě známá a je třeba připomenout i ofenzívu tureckých sil v severní Sýrii z roku 2019, která měla dle některých názorů za cíl učinit v regionu etnickou čistku namířenou proti Kurdům a která do dnešního dne pokračuje okupací daného regionu tureckou armádou. Rovněž se objevily zprávy o užívání chemických zbraní proti civilnímu obyvatelstvu. Z těchto důvodů bylo namístě, aby správní orgány podrobněji zjišťovaly důvody jejich odchodu ze Sýrie a udělaly si detailnější obrázek o tom, zda se jedná či nejedná o zranitelnou osobu, která byla v minulosti vystavena závažnému násilí či pronásledování. Zranitelnost žalobkyně měl správní orgán vzít v potaz přinejmenším ve vztahu k přiměřenosti správního vyhoštění jako celku a ve vztahu k délce zákazu vstupu.
3. Správní vyhoštění se zákazem vstupu v délce 3 let je dle žalobkyně taktéž nepřiměřené s ohledem na důvody, které žalobkyni k jejímu jednání vedly. Žalobkyně totiž jako příslušnice kurdské menšiny prchala před tureckou invazí. Žalobkyni je známo, že v obdobných případech jsou osobám v obdobném postavení obvykle vydávána správní vyhoštění na dobu podstatně kratší, například jeden rok.
4. Žalobkyně pochybuje také o tom, zda mělo být rozhodnutí o správním vyhoštění za vědomí existence překážek vycestování s ohledem na situaci v Sýrii vůbec vydáno. Správní vyhoštění je dle jejího názoru v rozporu s mezinárodním právem, především zásadou non-refoulement obsaženou v čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (dále jen „Ženevská úmluva“). Žalobkyně by jako válečný

uprchlík neměla být trestána pro svůj nezákonný vstup. S ohledem na aktuální situaci v Sýrii žalobkyně v praxi ani neměla možnost obstarat si potřebné cestovní doklady a víza. V mezinárodním společenství (Vysoký komisař OSN pro uprchlíky, Evropská unie, Německo) přitom panuje shoda na tom, že realizace návratů do Sýrie by byla za současných okolností v rozporu s mezinárodním právem. Žalobkyně proto navrhuje, aby krajský soud napadené rozhodnutí a prvostupňové rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

5. Žalovaná ve svém vyjádření odkazuje na odůvodnění správních rozhodnutí, neshledává ve svém postupu pochybení a navrhuje, aby soud žalobu zamítl. Toto vyjádření proto soud již žalobkyni nezasílal.

IV. Posouzení věci krajským soudem

6. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
7. Žaloba je důvodná.
8. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně byla dne 8. 2. 2021 zajištěna na dálnici D2 v místě hraničního přechodu Lanžhot poté, kdy spolu s dalšími třemi osobami přicestovala na území ČR v úkrytu na návěsu nákladního automobilu. Žalobkyně vypověděla, že cestovala od září 2020 přes Turecko, Řecko, Albánii, Makedonii a Srbsko. Směřuje do Německa, kde bydlí její manžel, který má v Německu pobyt na tři roky. Žalobkyně uvedla, že je Kurdka, přičemž žije u tureckých hranic, kde dochází k nepokojům mezi Kurdy a Turky. Po návratu ji hrozí nebezpečí ze strany Turků.
9. Dle závazného stanoviska Ministerstva vnitra ze dne 11. 3. 2021, které je součástí spisu, vycestování žalobkyně do Sýrie není možné. Ministerstvo vnitra uvedlo, že po posouzení okolností pobytu žalobkyně ve vlasti a posouzení jejích hlavních motivů odchodu z vlasti by na základě podkladů závazného stanoviska mohlo žalobkyni hrozit v případě návratu skutečné nebezpečí ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců.
10. Podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 zákona o pobytu cizinců *policie vydá rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který pobývá na území přechodně, s dobou, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území členských států Evropské unie, a zařadí cizince do informačního systému smluvních států až na 5 let, pobývá-li cizinec na území bez platného cestovního dokladu, ač k tomu není oprávněn; podle bodu 4 téhož ustanovení také tehdy, pobývá-li cizinec na území bez platného oprávnění k pobytu, ač k tomu není oprávněn.*

11. O tom, že žalobkyně pobývala na území České republiky bez platného cestovního dokladu a bez platného oprávnění k pobytu, není v nynější věci sporu.
12. Podle § 120a odst. 1 zákona o pobytu cizinců *policie v rámci rozhodování o správním vyhoštění podle § 119 a 120 je povinna si vyžádat závazné stanovisko ministerstva, zda vycestování cizince je možné (§ 179); a to s výjimkou následně uvedených případů, které se ovšem na situaci žalobkyně nevztahují.*
13. Podle § 120a odst. 4 zákona o pobytu cizinců *není-li vycestování cizince podle odstavce 1 nebo 2 možné, policie tuto skutečnost uvede v rozhodnutí o správním vyhoštění a ministerstvo cizinci udělí vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území (§ 33 odst. 3).*
14. Podle § 120a odst. 5 zákona o pobytu cizinců *pominou-li důvody znemožňující cizinci vycestování, policie vydá nové rozhodnutí pouze ve věci stanovení nové lhůty k vycestování podle zvláštního právního předpisu po vyžádání a na základě nového závazného stanoviska ministerstva. Dnem nabytí právní moci tohoto rozhodnutí zaniká platnost víza uděleného podle § 33 odst. 3 nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem strpění pobytu na území; policie cizinci udělí výjezdní příkaz.*
15. Podle § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců *rozhodnutí o správním vyhoštění podle § 119 nelze vydat, jestliže jeho důsledkem by byl nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života cizince.*
16. Podle § 174a zákona o pobytu cizinců *při posuzování přiměřenosti dopadů rozhodnutí podle tohoto zákona správní orgán zohlední zejména závažnost nebo druh protiprávního jednání cizince, délku pobytu cizince na území, jeho věk, zdravotní stav, povahu a pevnost rodinných vztahů, ekonomické poměry, společenské a kulturní vazby navázané na území a intenzitu vazeb ke státu, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ke státu jeho posledního trvalého bydliště. Účastník řízení je povinen v rámci řízení poskytnout ministerstvu veškeré relevantní informace potřebné k posouzení přiměřenosti vydaného rozhodnutí.*
17. Obecně platí, že vnitrostátní právo může relativně volně určovat pravidla vstupu, pobytu a ukončování pobytu cizinců na území. Tato autonomie je ovšem omezena povinností státu při výkonu veřejné moci chránit lidská práva a svobody, a to jak na základě vnitrostátních závazků respektu k lidským právům, tak i ústavní povinnosti respektovat mezinárodní závazky a povinnosti plynoucí z členství v EU.
18. Stát je tak povinen respektovat zejména zásadu nenavrácení (non-refoulement), která zapovídá navrátit osobu tam, kde může čelit pronásledování, uložení trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu (srov. čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [dále jen „Úmluva“], čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, čl. 5 a čl. 9 odst. 1 písm. a) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí [dále též „návratová směrnice“]) Toto pravidlo má také blízkou návaznost na právo azylové, tj. zejména čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, upravující zásadu nenavrácení v kontextu azylového práva.

Není přitom rozhodné, zda dané osobě byl oficiálně přiznán status uprchlíka, nebo jen materiálně naplňuje definiční znaky podle čl. 1 této úmluvy.

19. Další omezení plyne z povinnosti státu respektovat soukromý a rodinný život jednotlivce ve smyslu čl. 8 odst. 1 Úmluvy. Překážka správního vyhoštění je v tomto směru dána tehdy, pokud by jeho důsledkem byl nepřiměřený zásah do rodinného soukromého života, přičemž přiměřenost je třeba posuzovat na základě kritérií stanovených zákonem a vyplývajících rovněž z judikatury ESLP vztahující se k čl. 8 Úmluvy. Tato kritéria je třeba posoudit ve vzájemné souvislosti a porovnat zájmy jednotlivce na pobytu v dané zemi s opačnými zájmy státu. Právo vyplývající z čl. 8 Úmluvy totiž není absolutní a je zde prostor pro vyvažování protichůdných zájmů cizince a státu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 3. 2013, č. j. 8 As 118/2012 - 45). Cílem je nalézt spravedlivou rovnováhu mezi konkurujícími si zájmy státu a cizince.
20. Na zákonné úrovni se uvedené požadavky promítají právě do citovaných ustanovení § 119a odst. 2 a § 120a zákona o pobytu cizinců.
21. Je třeba předeslat, že vydání negativního závazného stanoviska samo o sobě nebrání vydání rozhodnutí o správním vyhoštění. Rozhodnutí o vyhoštění obecně vydat lze; pominou-li následně důvody znemožňující cizinci vycestování, policie vydá nové rozhodnutí, kterým pouze nově stanoví lhůtu k vycestování (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 7 As 206/2015 - 36). Pokud žalobkyně namítá, že realizace návratů do Sýrie by byla za současných okolností v rozporu s mezinárodním právem, důsledkem vydání napadeného rozhodnutí ještě není uskutečnění návratu žalobkyně do Sýrie, což plyne z jeho výroku a citované právní úpravy.
22. Při hodnocení přiměřenosti správního vyhoštění však nelze pominout, že cizinec se nastíněným postupem dostává do složité situace. Realizace vyhoštění je prozatím vyloučena, nicméně napadené rozhodnutí cizinci do značné míry brání ve vyřešení pobytové situace jinými zákonnými prostředky. V budoucnu pak nelze spoléhat ani na vydání nového rozhodnutí o správním vyhoštění, v němž by byla opětovně komplexně posouzena otázka jeho přiměřenosti, neboť předmětem rozhodnutí dle § 120a odst. 5 zákona o pobytu cizinců je již pouze stanovení nové doby k vycestování (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2017, č. j. 6 Azs 210/2017 - 26). Potenciální zásah do rodinného a soukromého života správním vyhoštěním spolu se stanovením doby, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území v délce 3 let, je přitom z povahy věci zřejmý. I tuto okolnost je třeba při hodnocení konkrétní situace žalobkyně zohlednit.
23. Co se týče otázky zranitelnosti, zákon o pobytu cizinců skutečně postavení zranitelných osob výslovně neupravuje. Jejich status je však upraven návratovou směrnicí, podle níž jsou zranitelnými osobami *nezletilé osoby bez doprovodu, zdravotně postižené osoby, starší lidé, těhotné ženy, rodiče samoživitelé s nezletilými dětmi a osoby, které byly mučeny, znásilněny nebo vystaveny jiné závažné formě psychického, fyzického nebo sexuálního násilí*; čl. 14 návratové směrnice ukládá členským státům ve stanovených případech zohlednit zvláštní potřeby zranitelných

osob. Jakkoliv žalobkyně odkazuje především na judikaturu vztahující se k zajištění zranitelných osob, minimálně v rozsudku ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 417/2019 – 60, Nejvyšší správní soud výslovně konstatoval, že skutečnost, zda je cizinec osobou zranitelnou, je podstatná především pro řízení o správním vyhoštění.

24. To samo sobě neznamena, že by zranitelné osobě nemohlo být uloženo správní vyhoštění. Ostatně, zákon ani Nejvyšší správní soud nepředkládají žádné bližší vodítko pro to, jakým způsobem má být zranitelnost osoby zohledněna. Východiskem proto bude zejména konkrétní situace či zdravotní stav cizince a konkrétní situace v zemi původu.
25. V posuzovaném případě žalobkyni nemohla být zařazena mezi zranitelné osoby, neboť žalobkyně neuváděla, že by byla zdravotně postižená či těhotná. Rovněž z obsahu správního spisu nevyplývalo, že by žalobkyně byla samoživitelka s nezletilým dítětem nebo podrobena mučení, znásilnění nebo jiné závažné formě psychického, fyzického nebo sexuálního násilí. Soud souhlasí se žalovaným, že trvalý pobyt na severu Sýrie poblíž tureckých hranic ještě automaticky neznamena, že by žalobkyně byla v zemi původu mučena, znásilněna nebo vystavena jiné závažné formě psychického, fyzického nebo sexuálního násilí z tohoto důvodu by se v případě žalobkyně jednalo o zranitelnou osobu. Žalobkyně ani v žalobě neuváděla, že by v zemi původu již byla mučena, znásilněna nebo vystavena jiné závažné formě psychického, fyzického nebo sexuálního násilí. Dle názoru soudu měla možnost na takové skutečnosti poukázat při pohovoru či v rámci jednotlivých úkonů v řízení o správním vyhoštění. Soud se proto neztotožnil s její argumentací, že správní orgány dostatečně pečlivě tyto skutečnosti nezjišťovaly. Soud přitom nezpochybňuje, že život na daném území je velmi složitý, ale to bez dalšího neznamena, že žalobkyně je zranitelnou osobou.
26. Soud k věci uvádí, že v kontextu situace v Sýrii vyplývající ze závazného stanoviska Ministerstva vnitra, a při zohlednění dalších skutečností nynější věci, které budou rozvedeny dále, dle krajského soudu napadené rozhodnutí neobstojí, především, jde-li o délku uloženého správního vyhoštění.
27. Krajský soud vycházel ze skutečnosti, že jediným protiprávním jednáním žalobkyně je vstup na území bez cestovního dokladu a oprávnění k pobytu. Ve shodě s žalovanou je možné shrnout, že legitimním veřejným zájmem je, aby na území České republiky pobývali cizinci s oprávněným pobytem.
28. Při hodnocení přiměřenosti rozhodnutí o správním vyhoštění je ovšem třeba přihlédnout k okolnostem konkrétního případu. Dle závazného stanoviska Ministerstva vnitra je situace v Sýrii problematická (a to i co do obstarání dokladů) a rovněž možnost obstarat si příslušné doklady na zastupitelském úřadě v průběhu cesty byly pro žalobkyni mimo jiné i z důvodu epidemie nemoci Covid-19 omezené. Žalobkyně přicestovala do České republiky s cílem sloučit se na území Německa se svým manželem, a který na německém území legálně pobývá (toto tvrzení žalobkyně nebylo správními orgány zpochybněno).
29. Dle samotných správních orgánů (závazného stanoviska, které je pro žalovanou závazné), by žalobkyni mohlo v případě návratu hrozit skutečné nebezpečí ve

smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců. Bez ohledu na skutečnost, zda žalobkyně naplňuje definici uprchlíka dle Ženevské úmluvy a vztahuje se na ni čl. 33 uvedené úmluvy, byla žalovaná povinna z obsahu uvedeného závazného stanoviska vycházet.

30. Skutečnost, že žalobkyně v průběhu cesty nepožádala nikde o mezinárodní ochranu (a nemá tedy formálně postavení uprchlíka či žadatele o mezinárodní ochranu) taktéž neimplikuje, že by materiálně podmínky pro přiznání takového postavení nesplnila nebo že jsou tvrzené obavy nevěrohodné či smyšlené. Mezi důvodnými obavami z návratu a přáním ev. požádat o mezinárodní ochranu až v jiné zemi není žádná logická souvislost, tím spíše, pokud je takový úmysl podepřen rozumnými důvody (srov. nálezný Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. I. ÚS 630/16, bod 73). Žádné další relevantní okolnosti svědčící ve prospěch vydání rozhodnutí o správním vyhoštění v nynější věci zjištěny nebyly.
31. Krajský soud s ohledem na vše výše uvedené dospěl k závěru, že při zohlednění povahy porušení právních předpisů ze strany žalobkyně (toliko protiprávní vstup na území) a při vážení s dalšími okolnostmi nynější věci, které jsou správní orgány povinny zohlednit – překážka vycestování v podobě probíhajícího ozbrojeného konfliktu v zemi původu, nejistý status vyhoštěné osoby na základě víza za účelem strpění (přičemž k přezkumu přiměřenosti vyhoštění již v budoucnu nemusí dojít), snaha sloučit se s manželem, který dle tvrzení žalobkyně pobývá legálně v jiném členském státě – délka uloženého správního vyhoštění v horní polovině sazby, tj. 3 roky z 5 ti možných, za popsanych skutkových okolností neobstojí hlediska přiměřenosti zásahu zejména do jejího soukromého a rodinného života. Navíc žalovaný ani správní orgán ve svých rozhodnutích dostatečně nezdůvodnili, proč se přiklonili ke správnímu vyhoštění v délce 3 let. V posuzovaném případě se navíc jednalo o první porušení cizineckého zákona, délka jejího neoprávněného pobytu pak činila toliko 1 den. Soudu se tedy jeví doba uloženého správního vyhoštění při zohlednění ostatních skutkových okolností jako nepřiměřeně přísná.

V. Závěr a náklady řízení

32. Krajský soud proto zrušil žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení žalovaná váže právní názor krajského soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
33. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nebyla úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byla v řízení úspěšná, soud však nezjistil, že by jí nějaké náklady v průběhu řízení vznikly a ani jejich přiznání nepožadovala, proto jí soud náhradu nákladů proti žalované nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí

stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

V Brně dne 4. října 2021

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.